

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Thomæ Młodzianowski, Poloni, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Deo, Angelis Et Actibus Humanis

Młodzianowski, Tomasz

Moguntiae, 1682

Diff. II. Decernitur de hoc modo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82949](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82949)

Punctum Difficul-

ratis 2.

Decernitur de hoc modo.

DICENDUM est. *Quod in causa ista quæ est excessus, non possit nosci effectus conditionatus*

PROBATUR 1. Quia quamvis ordinariè determinationi animi conjungatur excessus à parte rationis, & à parte voluntatis; non est tamen ratio, cur actu voluntas, æqualibus bonis propositis, alterutrum non amplectatur, imò etiam minus. Ergo causa ista excedens non est medium noscendi universale futura conditionata. Ad Auctoritatem Arist. quod attinet, illa explicari bene potest cum Oviedo, quod voluntas prosequatur majus, scilicet quod majus & universalius sit objectum voluntati propositum ab intellectu, quàm sit objectum sensuum vel imaginationis: ibi enim nonnisi has potentias, inter se comparat. Si autem non est ratio, cur voluntas actu non sequatur minus; Ergo in excessu non potest certo & infallibiliter, videri securitio effectus liberi.

PROBATUR 2. Voluntatis objectum vel est bonum, vel nonnisi bonum majus; Si est nonnisi bonum majus, ergo non potest velle minus bonum; utpote non inclusum in latitudine objecti voluntatis, necessitabiturque ad volendum majus, quàm tale cum non possit velle minus. Rursum non potest velle nisi majus, ergo dabilis est appetitus rationalis universalior; qui scilicet prosequi possit bonum secundum se, potiusque de appetitu erit voluntas, non verò qualem tu fingis; nomine enim voluntatis intelligitur appetitus rationalis universalissimus; quia proportionatus & commensuratus ipsi intellectui proponenti bonum, qui non proponit bonum, non nisi majus. Quod si voluntas respicit bonum & non tantum bonum majus, ergo & eligit, quia respicere voluntatis est eligere, sicut respicere intellectus est noscere.

RESPONDEBIS. Minus bonum eligi quidem posse, nunquam tamen eligi actu.

CONTRA est. Tum, quia Intellectus necessitatus ad certum & evidens objectum, nihilominus de facto assentitur, majus etiam certo & evidenti; aliàs non posset assentiri nisi principis, deductis autem quæ minus certa & evidenter sunt, sive sint præmissæ, sive conclusiones assentiri non posset; Ergo idem dicendum de voluntate. Tum, quia de facto voluntas non tantum appetit finem, sed & media; Ergo de facto non tantum majus, sed & minus prosequitur; nam media non participant tantam appetibilitatem ut finis; cur ergo & in ipsis mediis, & in ipsis finibus non eliget de facto minus. Tum, quia pro una parte videtur id deponere libertas nostra, ut possit eligi minus, & de facto

videtur experientia probare actualem ejusmodi electionem; ut si quis id consultò vellet probare ad investigandam veritatem sententiæ, seclusa passione inclinante in objectum eligendum.

PROBATUR 3. Hic excessus vel deberet esse gradualis, vel substantialis, ut ita dicam? non gradualis: quia etiam experimur interdum nos resistere malo; cujus in nobis noticia, & inclinatio, gradualiter major est: unde quamvis etiam experiamur, quod interdum dictum excessum sequamur, evadet lucta duarum experientiarum, ex quo postea sequitur, non infallibiliter sequi effectum, secundum gradualement excessum. Non etiam excessus aliquis substantialis: in quo enim staret? non in conditione objecti nobilioris propositi; quia aliàs nonnisi Deus amabilis esset; non etiam substantialis hic excessus stabit in conditione propositionis objecti, quæ ipsa propositio sit nobilior; & dignior &c. aliàs nunquam peccaremus: quia propositio boni (ut suppono prout oportet) semper est bona, & supernaturalis, adeoque excedens substantialiter, propositionem objecti mali naturalem; consequenter haberet semper prior illa propositio rationem excellentioris. Deinde quamvis in necessariis sit victoria penes excessum, inde argui non potest, quod etiam in consensu libero sit victoria penes excessum: non enim valet argumentum à modo operandi necessario, ad modum operandi liberè; qui aliàs sicut in necessariis à causa opposita æquali non potest fieri operatio; ita nec posset fieri in liberis, à causa quæ æqualiter inclinat ad non militandum cum motione & amore v. g. militandi, ipsumque dominium quod habet suæ actionis, voluntas, instructa cæteroqui principiis requisitis ad agendum, est æquivalens superaddito alicui principio, cujus conjunctio faceret excessum. Per hunc modum salvatur quidem Primitas, salvatur Libertas, sed non salvatur Infallibilitas, unde enim illi excessui infallibilis securitio effectus, non ex entitate illius ut supponitur, non ex scientia, quia hæc posterior fututione, unde ergo? quæ ratio suadet sufficienter intentum. Ex quibus colligitur, hunc excessum non esse causam, in qua possit nosci securitio effectus conditionati liberi. Per hoc tamen non nego destinationem animi ad militandum importare illuminationem ex parte intellectus, & delectationem ex parte voluntatis. Unde quando S. Augustinus dicit lib. 2. de Peccat. meritis c. 17. *Nolunt (inquit) homines, sive quia latet an justum sit, sive quia non delectat*; per hæc verba admittit notitiam, & amorem objecti. Quando autem addit; *Tantò enim quidquam vehementius volumus, quantò certius quàm bonum sit, volumus*; loquitur ut dixi, de ut plurimum.

OBJICITUR 1. Cum Vasquez, quia ex Scripturâ Augustinus contra duas Epistolas Pelagian.

R. P.
H. MŁOD
IANOWSKI
Tom. I. c. 2.
D. VI

gian. præcipue c. 12. infert inæqualitatem inter gratiam efficacem, & sufficientem.

RESPONDETUR. Inæqualitatem illam non stare in excessu propter jam dicta; sed esse inæqualitatem in ratione doni & beneficii, vel inæqualitatem in ratione aliarum formalitatum, supra explicatarum.

OBJICITUR 2. Auctoritas Script. *o altitudo divitiarum*, & illa Matth. 11. *Confiteor tibi Pater*, & illa ad Rom. 9. *Cui vult, miseretur*.

RESPONDETUR. Deum cui vult misereri; sed nego misereri per excessum; Concedo Deum revelare parvulis, nego revelare, viâ excessus. Concedo altitudinem scientiæ, nego illam stare in collatione excellentis notitiæ.

OBJICITUR 3. Is qui peccat, ex Arist. habet semper defectum in Intellectu; quæ illius sententia non potest commodius explicari, quam quod levius considerentur ea, quæ avocare possent animam à peccato; & nisi dicto sensu accipiantur verba Arist. omnis peccans, deberet fidem admittere, quod falsum est; Ergo apparet excessum noscendi & delectandi infallibilisare hoc medium, quod ipsum argumentum dilatat Vasq. 1. 2. d. 129. c. 5. S. Thomas hanc doctrinam Aristotelis 1. 2. q. 77. a. 2. in parte admittit & in solutione ad quartum, sic elucidat ex sententia Arist. quod scilicet syllogismus incontinentis, quatuor constet propositionibus; duabus universalibus, alterâ rationis rectæ, quæ est huiusmodi; Fornicatio non est committenda; Altera passionis quæ talis est; Delectabile est prosequendum; sub unâ autem à ratione rectâ, subsumi unam Minorem, sub altera, alteram Minorem subsumi à passione. Arist. autem de eodem puncto, Eth. 7. c. 3. ita mentem suam aperit in primis peccare incontinentem ex ignorantia, vel inconsiderantia minoris, retentâ solum notitiâ universali; sed rarò hæc ignorantia contingit, nisi fortè aliquis v. g. concupiisset alienam, putans suam.

Absolute autem doctrina hæc Arist. patitur hanc difficultatem; quia si non novit Minorem, quomodo procedet ad actum, ad quem ex Minori proceditur; immo in actibus internis ipsa subsumpta Minor, ordinariè est peccatum; item si non novit Minorem, quomodo peccabit? Secundo modo contingit effectus ignorantia in peccante, cum quis habet scientiam universalem, actu tamen non rectè considerat, sed sicut semi-dormientes, qui licet sententias proferant, quibus denotant se habere scientiam; eas tamen, inquit Arist. non aliter proferrunt, quam ebrii & temulenti recitant carmina Empedoclis. Itaque cum defectu scientiæ universalis, & inconsiderantiâ particularis accidit peccatum incontinentis. Hæc explicatio præter dicta patitur hanc difficultatem, quia si nulla est notitia particularis, non erit peccatum, sed inconsiderantia naturalis. Tertio modo considerat incontinentem utramque uni-

versalem, & sub utraque universali subsumitur Minor, sed concludit nonnisi passio, quæ est principium operandi. Sed hic modus patitur difficultates, nam positâ præmissâ duplici rectâ, necessitatur Intellectus ad inferendam ex illis Conclusionem, & cum peccetur reluctante conscientia, quomodo tunc non habetur etiam Conclusio recta? Tandem idem subdit modum, quia scilicet Conclusio per Vasq. quæ proximè movet ad opus, est domina actuum; hanc incontinentem aut non habet, propter perturbationem passionis, quod est difficile intellectu, ut supra visum, aut ita leviter eam considerat, ut illius consideratio sit veluti temulenti; Ergo recurri debet ad excessum. Sed & iste à Vasq. allatus.

Modus explicandi dicti principii, quod omnis qui peccat, habeat defectum in Intellectu, quem approbat Vasq. patitur suas difficultates: excludit enim advertentiam plenam, & ponit nonnisi advertentiam temulenti, quæ non sufficit saltem ad mortale.

Auctoritatem Arist. in hac parte posset aliquis non curare; concernit enim res conscientia, posset tamen Arist. sic explicari. Ut aliquis apprehendat aliquid ut temulentus, fieri id potest primò in modo apprehendendi leviter, confusè &c. & hic modus admitti non potest; nam cum illo, non potest peccari graviter. 2. Potest aliquis apprehendere aliquid ut temulentus, quoad substantiam, hoc est ita improporcionatum ponendo actum ad merita objecti, ac improporcionatum ponit temulentus, respectu versum Empedoclis. Quod ipsum sic ulterius declaratur. Unumquodque objectum secundum rectam rationem, determinat sibi certam seriem actionum, & ita bonum ut sic determinat sibi actus amoris, non odii; quia verò honestas rectæ rationis habet meritum nonnisi consensus, approbationis &c. si illi exhibeatur dissensus, & displicentia, contravenitur merito & exigentiæ objecti. Quia verò etiam temulentes non proportionat dignitati versum suas cogitationes, nec illos ita appetit ut merentur ita etiam peccator, non proportionat objecto suos actus, nec illos ponit, secundum merita objecti. Alii recurrunt ad hoc; In omni peccante esse defectum privativum notitiæ, scilicet cum qua prævisus est aliàs infallibiliter operaturus. Denique S. Thom. 1. 2. q. 13. a. 1. ad 2. ita discurret. Ignorantia dicitur esse electionis, non quod ipsa electio sit ignorantia, sed quia ignoratur quid sit eligendum; hoc autem ignorare quid sit eligendum, dupliciter contingit, vel speculativè, vel ipso facto; Ignoratur speculativè, dum non perpenduntur rationes; Ignoratur autem facto, dum post deliberationem non eligitur, quod erat eligibile, quod est in omni peccato, sicut facto, ignorat temulentus, versus Empedoclis.

QUÆ